

O'ZBEKISTON MILLIY PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

ILMIY AXBOROTLARI

ILMIY-NAZARIY JURNALI

SCIENTIFIC-THEORETICAL JURNAL

SCIENTIFIC BULLETIN

NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY OF UZBEKISTAN

НАУЧНО-ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ

НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ
УНИВЕРСИТЕТ УЗБЕКИСТАНА

4/2026

**BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINI
O'QUVCHILARDA O'QISH SAVODXONLIGINI RIVOJLANTIRISHGA
TAYYORLASHNING DIDAKTIK MEXANIZMLARINI
TAKOMILLASHTIRISH**

Qayumova Shoxsanam

Guliston davlat universiteti doktoranti

Annotatsiya. Mazkur maqolada bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'quvchilarda o'qish savodxonligini rivojlantirishga tayyorlashning didaktik mexanizmlarini takomillashtirish masalasi ilmiy-pedagogik nuqtai nazardan yoritiladi. O'qish savodxonligi zamonaviy ta'lim sifatining tayanch ko'rsatkichi sifatida talqin qilinib, uning o'quvchining mustaqil fikrlashi, axborotni tushunishi, tahlil qilishi va undan amaliy foydalanishidagi o'rni ochib beriladi. PIRLS o'qish yutuqlarini 4-sinf darajasida baholaydigan global standart sifatida, PISA esa o'qish, matematika va tabiiy fanlar bo'yicha bilim va ko'nikmalarni real hayotiy vaziyatlarda qo'llash qobiliyatini baholovchi dastur sifatida e'tirof etiladi. UNESCO foundational learningni savodxonlik, numeratsiya va ijtimoiy-emotsional ko'nikmalarni o'z ichiga olgan tayanch ko'nikmalar majmui sifatida talqin qiladi..

Kalit so'zlar: o'qish savodxonligi, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisi, metodik tayyorgarlik, didaktik mexanizm, PIRLS, PISA, diagnostika, refleksiya, integrativ yondashuv.

**IMPROVING THE DIDACTIC MECHANISMS FOR PREPARING
FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS TO DEVELOP PUPILS'
READING LITERACY**

Abstract. This article examines the improvement of didactic mechanisms for preparing future primary school teachers to develop pupils' reading literacy. Reading

literacy is interpreted as a key indicator of educational quality and as an important factor in learners' independent thinking, comprehension, analysis and practical use of information. PIRLS is recognized as a global standard for assessing reading achievement at the fourth grade, while PISA measures the ability of 15-year-olds to apply reading, mathematics and science knowledge and skills to real-life challenges. UNESCO defines foundational learning as a set of core skills that includes literacy, numeracy and social-emotional learning.

Keywords: reading literacy; future primary school teacher; methodological preparation; didactic mechanism; PIRLS; PISA; diagnostics.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ДИДАКТИЧЕСКИХ МЕХАНИЗМОВ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ К РАЗВИТИЮ ЧИТАТЕЛЬСКОЙ ГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы совершенствования дидактических механизмов подготовки будущих учителей начальных классов к развитию читательской грамотности учащихся. Читательская грамотность трактуется как один из ключевых показателей качества образования, самостоятельного мышления, понимания, анализа и практического использования информации. PIRLS признан глобальным стандартом оценки читательских достижений на уровне 4 класса, PISA оценивает способность применять знания и умения в жизненных ситуациях, а UNESCO рассматривает foundational learning как совокупность базовых навыков, включающих грамотность, математическую подготовку и социально-эмоциональные навыки.

Ключевые слова: читательская грамотность, будущий учитель начальных классов, методическая подготовка, дидактический механизм, диагностика, рефлексия.

Hozirgi bosqichda ta'lim sifati masalasi o'quvchining tayyor ma'lumotni yod olishi bilan emas, balki matnni anglash, axborotni tanlash, taqqoslash, tahlil qilish va undan yangi vaziyatlarda foydalanish qobiliyati bilan chambarchas bog'lanmoqda.

OECD materiallarida “PISA 15 yoshli o‘quvchilarning o‘qish, matematika va tabiiy fanlar bo‘yicha bilim hamda ko‘nikmalarini real hayotiy muammolarni hal etishda qo‘llay olish darajasini baholashi qayd etilgan”[1]. PISAning o‘qish savodxonligi talqini esa matnni tushunish, undan foydalanish, baholash, u haqda fikr yuritish va jamiyatda faol ishtirok etish bilan bog‘lanadi.

PIRLS esa 4-sinf o‘quvchilarining o‘qish yutuqlarini har besh yilda baholovchi global dastur sifatida tan olingan. “IEA hamda PIRLS baholash doirasida o‘qish savodxonligi jamiyat talab qiladigan yoki shaxs qadrlaydigan yozma til shakllarini tushunish va ulardan foydalanish qobiliyati sifatida ta’riflanadi”[2]. Bu ta’rif boshlang‘ich ta’lim bosqichida o‘qish savodxonligi faqat tovushlab o‘qish emas, balki mazmun hosil qilish, talqin etish va foydalanish bilan bog‘liqligini ko‘rsatadi.

UNESCO foundational learning ya’ni ta’limning tayanch ko‘nikmalarini savodxonlik, numeratsiya va ijtimoiy-emotsional ko‘nikmalarni qamrab oladigan tayanch ko‘nikmalar majmui sifatida ko‘rsatadi. “UNESCOning 2026-yilgi literacy izohida savodxonlik hayot davomida davom etadigan o‘rganish va malaka uzluksizligi ekani ta’kidlangan”[3]. Bu yondashuv o‘qish savodxonligini boshlang‘ich bosqichda shakllanadigan, keyinchalik barcha fanlarni o‘zlashtirish va shaxsiy rivojlanish uchun xizmat qiladigan strategik kompetensiya sifatida talqin qilishga imkon beradi.

O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni [4] da ta’lim sifatining davlat ta’lim standartlari, davlat ta’lim talablari va o‘quv dasturlariga muvofiqligi asosida nazorat qilinishi belgilangan. Shu sabab bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining metodik tayyorgarligini, ayniqsa o‘quvchilarda o‘qish savodxonligini rivojlantirishga qaratilgan tayyorgarligini takomillashtirish davlat ta’lim siyosatining mazmuniy talablari bilan hamohang hisoblanadi.

Mazkur maqolaning dolzarbligi shundaki, mahalliy amaliyotda o‘qish savodxonligiga doir alohida topshiriqlar, PIRLSga yo‘naltirilgan metodik tavsiyalar va interfaol usullar ishlab chiqilayotgan bo‘lsa-da, bo‘lajak boshlang‘ich sinf

o'qituvchilarini tayyorlashning yaxlit didaktik mexanizmlari yetarli darajada tizimlashtirilmagan. Shuning uchun ushbu maqolada o'qish savodxonligini rivojlantirishga tayyorlashning didaktik mexanizmlarini ilmiy asoslash va takomillashtirishga qaratilgan kengaytirilgan model taklif etiladi.

Tadqiqotning maqsadi bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'quvchilarda o'qish savodxonligini rivojlantirishga tayyorlashning didaktik mexanizmlarini aniqlash, tizimlashtirish va takomillashtirish bo'yicha ilmiy-metodik tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat. Ushbu maqsad o'qish savodxonligi tushunchasining ilmiy va xalqaro talqinlarini tahlil qilish, bo'lajak o'qituvchilarning metodik tayyorgarligi tarkibini aniqlash, tayyorgarlikning asosiy didaktik mexanizmlarini izohlash, mahalliy va xorijiy yondashuvlarni qiyosiy tahlil qilish, OTMLar uchun takomillashtirilgan model va amaliy tavsiyalar ishlab chiqish kabi vazifalarni belgilashga imkon beradi.

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur maqola tizimli yondashuv, kompetensiyaviy yondashuv, qiyosiy-tahliliy yondashuv va modellashtirish metodlariga tayangan holda yozildi. Tizimli yondashuv bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisining tayyorgarligini alohida bilim va ko'nikmalar yig'indisi emas, balki o'zaro bog'langan maqsad, mazmun, metod, vosita, baholash va refleksiya komponentlaridan iborat yaxlit tizim sifatida ko'rishga imkon beradi. Kompetensiyaviy yondashuv esa natijani faqat nazariy bilim emas, balki real pedagogik vaziyatda samarali harakat qila olish layoqati orqali baholash zarurligini ko'rsatadi. Bu yondashuvlar PISA, PIRLS va UNESCOning savodxonlik haqidagi qarashlari bilan metodologik jihatdan uyg'unlashadi.

Tahlil materiallari sifatida O'zbekiston Respublikasining normativ-huquqiy hujjatlari, OECD, IEA, UNESCOning rasmiy sahifalari, shuningdek mahalliy ilmiy maqolalar va metodik ishlanmalar olindi. Mahalliy manbalar orasida PIRLS hikoyalari asosida xalqaro baholashga tayyorgarlik ko'rish metodikasi, PIRLS nazoratiga tayyorlash, xalqaro baholash talablariga mos topshiriqlar ishlab chiqish,

matn tahlili asosida nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirish bo'yicha maqolalar mavjudligi kuzatildi.

Xorijiy adabiyotlarda o'qish savodxonligi masalasi, avvalo, aniq konseptual ta'rif va baholash doiralari bilan ajralib turadi. OECD materiallarida reading literacy matnni tushunish, undan foydalanish, baholash va u haqda refleksiya qilish orqali shaxsiy maqsadlarga erishish, bilim va salohiyatni rivojlantirish hamda jamiyat hayotida ishtirok etish bilan bog'lanadi. IEA/PIRLS doirasida esa o'qish savodxonligi ijtimoiy va shaxsiy ahamiyatga ega yozma matn shakllarini anglash va ulardan foydalanish qobiliyati sifatida talqin qilinadi. Bu ikki yondashuvning umumiy nuqtasi shundaki, ikkalasida ham o'qish savodxonligi texnik o'qishdan kengroq, funksional va ma'noga yo'naltirilgan kompetensiya sifatida ko'riladi [5].

“UNESCOning foundational learning va literacy” [6] ya'ni ta'limning tayanch ko'nikmalari haqidagi yondashuvi esa o'qish savodxonligini umrbod o'rganish, shaxsiy imkoniyatlarni ochish va ta'lim huquqini ro'yobga chiqarishning ajralmas qismi sifatida ko'rsatadi. Demak, bo'lajak o'qituvchini tayyorlashda o'qish savodxonligini nafaqat predmet natijasi, balki ta'limning keyingi bosqichlari uchun universal poydevor sifatida tushuntirish zarur.

Mahalliy tadqiqotlarda o'qish savodxonligi masalasi, asosan, PIRLS xalqaro baholash dasturi talablari bilan uyg'un holda metodik nuqtai nazardan yoritib kelinmoqda. Xususan:

S.K. Hasanova tadqiqotlarida ona tili va o'qish savodxonligi darslarida PIRLS formatidagi hikoya va matnlardan foydalanish orqali o'quvchilarni xalqaro baholashga bosqichma-bosqich tayyorlashning metodik shart-sharoitlari ochib beriladi. Muallif o'quvchilarda matnni tushunish, mazmunni anglash, xulosa chiqarish hamda matnga munosabat bildirish ko'nikmalarini shakllantirishda xalqaro topshiriqlarning didaktik imkoniyatlarini ko'rsatadi [7].

G.A. Ahmadaliyeva esa o'z ishlarida boshlang'ich sinf o'quvchilarini PIRLS xalqaro baholash nazoratiga tayyorlash metodikasiga alohida urg'u berib, o'qish

topshiriqlarini tanlash, ulardan foydalanish ketma-ketligi va baholash mezonlarini takomillashtirish masalalarini tahlil qiladi[8].

G.E. Saidovanning maqolalarida boshlang'ich ta'lim jarayonida xalqaro baholash standartlariga mos o'quv topshiriqlarini ishlab chiqishning metodik asoslari yoritilib, topshiriqlarning mazmuniy, mantiqiy va kompetensiyaviy yo'nalishlari tavsiflanadi[9].

V.A. Choriyeva tadqiqotlarida esa matn tahlili, ochiq va yopiq turdagi savollar, mantiqiy fikrlashga undovchi topshiriqlar asosida o'quvchilarning nutqiy faolligi va tushunib o'qish ko'nikmalarini rivojlantirish usullari ko'rib chiqiladi[10].

Mazkur tadqiqotlar o'qish savodxonligini rivojlantirishning amaliy-metodik asoslarini boyitishda muhim ahamiyat kasb etsa-da, ularda muammo ko'proq alohida topshiriq, usul yoki tayyorlov mexanizmlari doirasida tahlil etilgan. Shu bois o'qish savodxonligini bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metodik tayyorgarligi, kasbiy kompetensiyasi, zamonaviy pedagogik yondashuvlar va didaktik tizim bilan uzviy bog'liq holda yaxlit tadqiq etish zarurati saqlanib qolmoqda.

Yana bir mahalliy yo'nalish boshlang'ich sinf "O'qish savodxonligi" darslarida kommunikativlik qobiliyatini rivojlantirishga qaratilgan. Xususan, M.Mirzoyevaga ko'ra, o'qish savodxonligi darslarini faqat matn mazmunini aytib berish emas, balki muloqot, fikr bildirish va hamkorlik bilan bog'lash lozimligini bildiradi [11].

Shunday qilib, xorijiy manbalar o'qish savodxonligini chuqur konseptual doirada, mahalliy manbalar esa ko'proq metodik-amaliy doirada yoritadi. Ushbu maqolaning yangiligi ana shu ikki yo'nalishni birlashtirib, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlashning yaxlit didaktik mexanizmlarini markazga qo'yishidadir.

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisining o'quvchilarda o'qish savodxonligini rivojlantirishga tayyorligi bir necha o'zaro bog'langan komponentlardan tarkib topadi. Birinchi komponent motivatsion-qadriyatli bo'lib, bo'lajak o'qituvchining o'qish savodxonligini ta'lim sifati va shaxsiy rivojlanishning

muhim omili sifatida qabul qilishi bilan bog'liq. Ikkinchi komponent kognitiv bo'lib, o'qish savodxonligi nazariyasi, yosh xususiyatlari, matn turlari, strategiyalar va baholashga oid bilimlarni qamrab oladi. Uchinchi komponent operatsion-faoliyatli bo'lib, amaliyotda matn tanlash, savol tuzish, topshiriq yaratish, darsni tashkil etish va xatolarni tahlil qilish kabi ko'nikmalarda namoyon bo'ladi. To'rtinchi komponent refleksiv-baholash bo'lib, o'z faoliyatini baholash, natijani tahlil qilish va takomillashtirishga tayyorlikni ifodalaydi. Bu tarkib PISA, PIRLS va UNESCOda ko'rsatilgan savodxonlik kompetensiyalari bilan mos tushadi.

Mazkur tadqiqotda didaktik mexanizm deganda ma'lum pedagogik natijaga erishishni ta'minlaydigan maqsad, mazmun, metod, vosita, tashkiliy shakl, baholash va refleksiya elementlarining uzviy tizimi tushuniladi. Didaktik mexanizm oddiy usullar yig'indisi emas, balki ular o'rtasidagi funksional bog'lanishdir. Bunday yondashuv bo'lajak o'qituvchini tayyorlashni ayrim topshiriqlarni yodlash darajasidan maqsadli va ongli metodik faoliyat darajasiga olib chiqadi. O'qish savodxonligi kabi murakkab kompetensiyani rivojlantirish aynan shunday tizimli mexanizmlarni talab qiladi. Bu xulosa xalqaro baholash doiralaridagi ko'p komponentli savodxonlik talqiniga tayanadi.

O'qish savodxonligini rivojlantirishga tayyorlashning asosiy didaktik mexanizmlari:

Maqsadli-loyihalash mexanizmi bo'lajak o'qituvchiga dars maqsadini umumiy emas, aniq natijalarga yo'naltirib belgilashni o'rgatadi. Masalan, "matnni o'qiydi"

degan umumiy maqsad o'rniga "matnning asosiy g'oyasini aniqlaydi", "matndan dalil topadi", "qahramon xatti-harakatiga baho beradi", "ikki matnni solishtiradi" kabi o'lchanadigan ko'nikmalar qo'yiladi. PISA va PIRLSdagi o'qish savodxonligi tavsiflari ana shunday natijaviy maqsad qo'yishni asoslaydi.

Mazmuniy-integrativ mexanizm o'qish savodxonligini faqat o'qish darsi doirasida emas, barcha fanlar bilan bog'liq universal kompetensiya sifatida ko'rishni nazarda tutadi. Matematika masalasi shartini tushunish, tabiatshunoslik matnidan kerakli axborotni ajratish, tarbiyaviy matn ustida munosabat bildirish ham o'qish savodxonligining amaliy ko'rinishlaridir. Shu bois bo'lajak o'qituvchi turli fanlardagi matn va topshiriqlarni integrativ yondashuv asosida tanlash va qo'llashga tayyor bo'lishi kerak.

Texnologik-didaktik mexanizm o'qish savodxonligini rivojlantirish uchun mos metod va vositalarni ongli tanlash bilan bog'liq. Bunda oldindan taxmin qilish, o'qish jarayonida monitoring, o'qigach umumlashtirish, savol-javob, grafik organizmlar, yozma dalillash, juftlik va guruh muhokamasi kabi usullar samarali hisoblanadi.

Amaliy-refleksiv mexanizm bo'lajak o'qituvchining nazariy bilimni real dars jarayoniga ko'chira olishini ta'minlaydi. Buning uchun mikroo'qitish, case-tahlil, pedagogik amaliyot, dars kuzatuv, o'z faoliyatini yozma yoki og'zaki refleksiya qilish, portfolioga asoslangan tahlil kabi shakllar muhimdir. Savodxonlikni hayotiy va uzluksiz kompetensiya sifatida talqin qiluvchi UNESCO yondashuvi ham o'qituvchini refleksiv va moslashuvchan faoliyatga tayyorlash zarurligini ko'rsatadi.

Diagnostic-baholash mexanizmi bo'lajak o'qituvchiga o'quvchi natijalarini faqat yakuniy baho bilan emas, balki jarayonning o'zida kuzatish va tahlil qilishni o'rgatadi. Masalan, o'quvchining qaysi savol turida qiynalayotgani, matndan axborot topishda yoki baholashda xato qilayotgani, javobni dalillashga qiynalayotgani aniqlanadi.

Metodik qo'llab-quvvatlash mexanizmi tayyorgarlikni bir martalik kurs darajasida qoldirmay, uzluksiz kasbiy rivojlanish bilan bog'laydi. Topshiriqlar banki,

namunaviy matnlar, seminarlar, metodik tavsiyalar, mentorlik va tajriba almashinuvi bo'lajak o'qituvchining metodik savodxonligini mustahkamlaydi.

Didaktik mexanizmlarni takomillashtirish tamoyillari:

Mazkur tamoyillar ta'lim jarayonini ilmiy asosda tashkil etish, tizimlashtirish va amaliy samaradorligini oshirishda metodologik tayanch vazifasini bajaradi.

Ilmiylik tamoyili didaktik mexanizmlarni pedagogika, psixologiya va metodika fanlarining ilmiy xulosalariga asoslangan holda tashkil etishni anglatadi. Bu tamoyil tayyorlov jarayonining nazariy jihatdan asoslangan bo'lishini ta'minlaydi.

Tizimlilik tamoyili barcha mexanizmlarning bir-biri bilan bog'liq, izchil va yaxlit tizim asosida ishlashini talab qiladi. Natijada tayyorlash jarayoni parchalanmagan, balki uzviy tuzilishga ega bo'ladi.

Integrativlik tamoyili turli fanlar, metodlar va faoliyat turlarini o'zaro uyg'unlashtirishni nazarda tutadi. Bu o'qish savodxonligini rivojlantirishga doir bilim, ko'nikma va kompetensiyalarni kompleks shakllantirishga xizmat qiladi.

Amaliy yo'naltirilganlik tamoyili nazariy bilimlarni bevosita pedagogik amaliyot bilan bog'lashni ko'zda tutadi. Shu asosda bo'lajak o'qituvchi faqat bilim egasi emas, balki uni real ta'limiy vaziyatlarda qo'llay oladigan mutaxassis sifatida shakllanadi.

Differensiallik tamoyili ta'lim oluvchilarning individual xususiyatlari, qobiliyati va ehtiyojlarini hisobga olishni talab qiladi. Bu esa metodik tayyorgarlikni shaxsga moslashtirish imkonini beradi.

Refleksivlik tamoyili o'z faoliyatini tahlil qilish, xatolarni aniqlash, yutuqlarni baholash va kelgusidagi faoliyatni takomillashtirishga qaratiladi. Mazkur tamoyil pedagogik o'sishning ichki manbai hisoblanadi.

Shunday qilib, ushbu tamoyillar didaktik mexanizmlarni takomillashtirishning nazariy-metodologik asosi bo'lib, ular yordamida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini yanada samarali tashkil etish mumkin.

Olib borilgan tahlil shuni ko'rsatadiki, mahalliy tadqiqotlarda PIRLSga tayyorlash, savollar va topshiriqlar yaratish, matn tahlili va kommunikativlikni rivojlantirish masalalari keng yoritilgan. Xorijiy yondashuvlarda esa o'qish savodxonligi konseptual doirada, ya'ni matnni tushunish, baholash, refleksiya qilish va hayotiy vaziyatlarda qo'llash qobiliyati sifatida talqin qilinadi. Shuning uchun bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisini tayyorlashda faqat usul yoki topshiriq namunasini o'rgatish yetarli emas; unga metodik qarorni maqsad, mazmun, strategiya, baholash va refleksiya bilan bog'liq holda ko'ra olish layoqati berilishi kerak.

Mazkur xulosa didaktik mexanizm tushunchasining amaliy ahamiyatini ko'rsatadi. Agar bo'lajak o'qituvchi dars maqsadini xalqaro va milliy talqinlar asosida aniq qo'ysa, turli fan matnlarini integrativ asosda tanlasa, o'qib tushunish strategiyalarini bosqichma-bosqich qo'llasa, o'quvchilar natijasini mezon asosida tahlil qilsa va o'z faoliyatini refleksiya qilsa, unda o'qish savodxonligini rivojlantirishga qaratilgan metodik tayyorgarlikning sifati oshadi.

Xulosa. O'qish savodxonligi zamonaviy ta'limning tayanch natijalaridan biri bo'lib, u matnni tushunish, undan foydalanish, uni baholash va turli vaziyatlarda qo'llashni qamrab oladi. PIRLS, PISA va UNESCO manbalari bu kompetensiyaning strategik ahamiyatini tasdiqlaydi. O'zbekistonning "Ta'lim to'g'risida"gi Qonunidagi ta'lim sifati haqidagi talablar ham ushbu yo'nalishni mustahkamlaydi.

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'quvchilarda o'qish savodxonligini rivojlantirishga tayyorlash samaradorligi maqsadli-loyihalash, mazmuniy-integrativ, texnologik-didaktik, amaliy-refleksiv, diagnostik-baholash va metodik qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining o'zaro uyg'unligiga bog'liq. Ushbu mexanizmlar motivatsion-qadriyatli, kognitiv, operatsion-faoliyatli va refleksiv-baholash komponentlarini izchil shakllantirishga xizmat qiladi.

Amaliy tavsiyalar:

OTMlarda "Ona tili va o'qish metodikasi" fanlari mazmuniga PIRLS va PISA doiralari asosida o'qish savodxonligi modullarini kiritish;

Seminar mashg'ulotlarida matn tanlash, savol-topshiriq tuzish, rubrika ishlab chiqish va natijani tahlil qilishga yo'naltirilgan amaliy topshiriqlar ulushini oshirish;

Pedagogik amaliyot davrida talabalarga o'quvchilarning o'qish savodxonligini diagnostika qilish va individual tavsiya yozish vazifalarini yuklash;

Portfolioga asoslangan refleksiya va metodik o'sishni kuzatish tizimini joriy etish;

O'qish savodxonligi darslarida kommunikativlik, muhokama va dalillashni kuchaytiruvchi topshiriqlar salmog'ini oshirish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. OECD. Programme for International Student Assessment (PISA).
https://www.oecd.org/en/about/programmes/pisa.html?utm_source
2. IEA. Progress in International Reading Literacy Study.
https://www.iea.nl/studies/iea/pirls?utm_source
3. UNESCO. Foundational learning. The building blocks for quality learning throughout life. 2 June 2025. <https://www.unesco.org/en/quality-learning/foundational>
4. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida" Qonuni, 23.09.2020 yil, O'RQ-637-son. <https://lex.uz/docs/-5013007>

5. Mo, J. "How does PISA define and measure reading literacy?", PISA in Focus, No. 101, OECD Publishing, Paris, 2019. <https://doi.org/10.1787/efc4d0fe-en>
6. UNESCO. Foundational learning. The building blocks for quality learning throughout life. 2 June 2025. <https://www.unesco.org/en/quality-learning/foundational>
7. Hasanova S.K. Ona tili va o'qish darslarida pirls hikoyalaridan foydalanish orqali xalqaro baholash dasturiga tayyorgarlik ko'rishning metodik shartlari // Экономика и социум. 2024. №5-1 (120). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/ona-tili-va-o-qish-darslarida-pirls-hikoyalaridan-foydalanish-orqali-xalqaro-baholash-dasturiga-tayyorgarlik-ko-rishning-metodik>
8. Ahmadaliyeva G.A. Boshlang'ich sinf o'quvchilarini pirls xalqaro baholash nazoratiga tayyorlash metodikasi // Inter education & global study. 2025. №4. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/boshlang-ich-sinf-o-quvchilarini-pirls-xalqaro-baholash-nazoratiga-tayyorlash-metodikasi>
9. Saidova G.E., Itolmasova O.S. Boshlang'ich ta'limda xalqaro baholash talablariga mos o'quv topshiriqlarini ishlab chiqish // Экономика и социум. 2026. №1-2 (140). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/boshlang-ich-ta-limda-xalqaro-baholash-talablariga-mos-o-quv-topshiriqlarini-ishlab-chiqish>
10. Choriyeva V.A. PIRLS testlarida qo'llaniladigan matn tahlili, ochiq va yopiq savollar asosida nutqiy ko'nikmalarni oshirish metodikasi. // Inter education & global study. 2025. №10. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/pirls-testlarida-qo-llaniladigan-matn-tahlili-ochiq-va-yopiq-savollar-asosida-nutqiy-ko-nikmalarni-oshirish-metodikasi>
11. Mirzoyeva M. Boshlang'ich sinf "o'qish savodxonligi" darslarida o'quvchilarda kommunikativlik qobiliyatini rivojlantirish metodikasi. Science shineinternational scientific journal, 9(44), May 2025. <https://inlibrary.uz/index.php/science-shine/article/view/98868>